

**FINANŠU
NOZARES
ASOCIĀCIJA**

BALTIC
— INSTITUTE —
OF CORPORATE GOVERNANCE

AUGSTA LĪMEŅA DISKUSIJA

KĀ UZŅĒMUMU PĀRVALDĪBA IETEKMĒ FINANSĒJUMA PIESAISTĪŠANU?

**FINANŠU
NOZARES
ASOCIĀCIJA**

SANDA LIEPIŅA

FINANŠU NOZARES
ASOCIĀCIJAS VADĪTĀJA

ATTĪSTĪBA

TEHNOLOĢIJAS

ATBILSTĪBA

FINANŠU NOZARE UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE

Regulējošās
un risku
izvērtējuma prasības
uzņēmumiem un to
partneriem piegāžu
ķēdēs (NILLTFN,
korupcija,
sankcijas)

Caurskatāmība

Augstākie
atbilstības
standarti

**Universālās
bankas**

Sadarbība ar
citiem FinTech
uzņēmumiem

**Specializētie
finanšu
pakalpojumu
sniedzēji**

Atvērtība
jaunajām
tehnoloģijām

FINANŠU NOZARES IZAICINĀJUMI

TUVĀKAJOS 2-3 GADOS SASNIEGT AUGSTĀKOS
STANDARTUS NILLTFN

REPUTĀCIJAS UN UZTICĪBAS STIPRINĀŠANA

~~Ārvalstu
klientu tikai
transakciju
business~~

~~Reģionālais
finanšu
centrs~~

Ēnu
ekonomika
22%

MONEYVAL PASĀKUMU PLĀNA IEVIEŠANA

BALTIC
— INSTITUTE —
OF CORPORATE GOVERNANCE

ANDRIS GRAFS

BALTIJAS KORPORATĪVĀS
PĀRVALDĪBAS INSTITŪTA
VICEPREZIDENTS, VADĪTĀJS
LATVIJĀ

BALTIC
— INSTITUTE —
OF CORPORATE GOVERNANCE

Kā uzņēmumu pārvaldība ietekmē finansējuma piesaistīšanu?

Banku pieredzes apkopojums

Andris Grafs, Baltijas Korporatīvās pārvaldības institūts

30.01.2019.

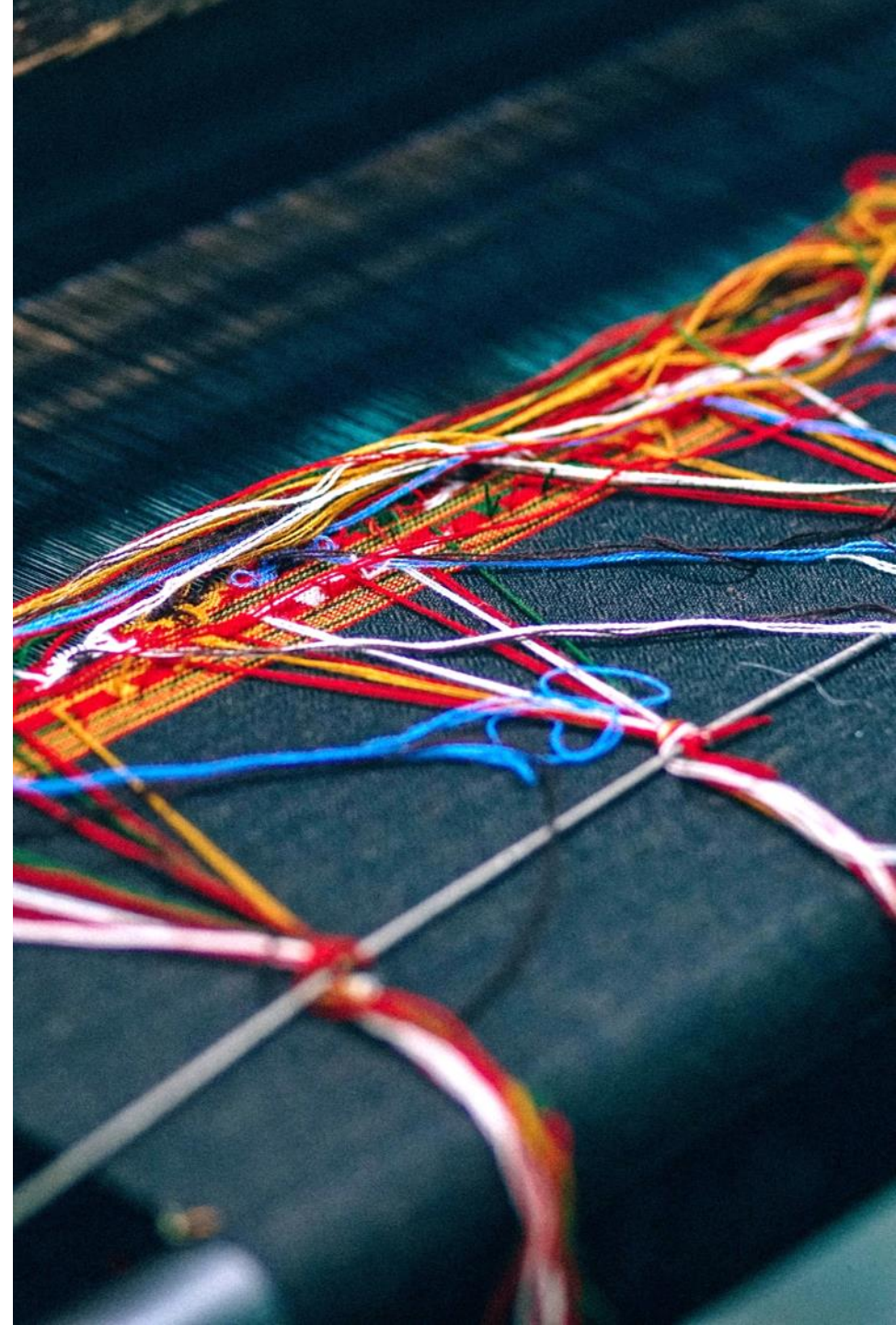
Mērķi

- ◆ **Veicināt izpratni par labas pārvaldības priekšnoteikumiem uzņēmumiem, kuri vēlas piesaistīt finansējumu no bankām un citiem investoriem**

Apkopot banku pieredzi:

- ◆ Swedbank
- ◆ SEB Banka
- ◆ Citadele
- ◆ Luminor
- ◆ Baltic International Bank

Apkopot piemērus, kas raksturo korporatīvās pārvaldības praktisko ietekmi, nodrošinot finansējumu uzņēmuma attīstībai

Faktori, kas ietekmē prasības

- ◆ **Prasības (kritēriji), kas tiek vērtēti no korporatīvās pārvaldības perspektīvas, ir atšķirīgi:**
  - ◆ Lielie vs. mazie un vidējie uzņēmumi (tajā skaitā darbinieku skaits)
  - ◆ Privātie vs. valsts un pašvaldībām piederošie uzņēmumi
  - ◆ Dažādas nozares (augsta vs. zema riska), nozares attīstības perspektīva
  - ◆ Viena vai dažu akcionāru uzņēmumi vs. daudzu akcionāru uzņēmumi
  - ◆ Jauns uzņēmums vs. uzņēmums ar darbības vēsturi
  - ◆ Finansējuma summa (piemēram, finansējums līdz 100 000 EUR vai virs 1 miliona EUR)

#1

Nevar sadarboties ar
uzņēmumu

(atbilstības jautājumi, apšaubāmi īpašnieki,
koruptīvās shēmas u.c.)

#2

Var sadarboties ar
uzņēmumu

(t.sk. tiek vērtēta korporatīvās pārvaldības
prakse)

**Bankas pievērš uzmanību korporatīvās
pārvaldības aspektiem, finansējot
uzņēmuma attīstību**

6 aspekti

Uzņēmuma īpašnieki

Uzņēmuma darbības pieredze un reputācija

Uzņēmuma vadības profesionalitāte

Saprotama lēmumu pieņemšana

Risku vadība uzņēmumā un attiecības ar darījumu partneriem

Caurskatāmība un sniegtās informācijas kvalitāte

1. Uzņēmuma īpašnieki

- ◆ Kāda ir esošā **īpašnieku struktūra**? Vai ir notikusi, plānota īpašnieku maiņa (izmaiņas īpašnieku struktūrā)
- ◆ Ja uzņēmumā ir, piemēram, divi īpašnieki, kuriem pieder uzņēmums uz pusēm (50/50), kā uzņēmums rīkosies, pieņems lēmumus, ja notiks īpašnieku konflikts?
- ◆ Īpašnieku **līdzdalība citos uzņēmumos** (tiek vērtēta kopējā «bilde»)
- ◆ Kāda ir uzņēmuma vadības sadarbība ar īpašniekiem?
- ◆ Īpašnieka (vairākuma akcionāra) attiecības ar mazākuma akcionāriem.
- ◆ Vai īpašniekiem un vadībai **saskan vīzija par uzņēmuma attīstību**?
- ◆ Lieliem uzņēmumiem – **vai uzņēmuma vadība ir nošķirta no īpašniekiem** (piemēram, izveidota padome, kurā ir neatkarīgi padomes locekļi)?
- ◆ **Īpašnieku strīdi** var manīt finansēšanas stratēģiju (piemēram, nogaidīšana līdz strīda atrisinājumam)
- ◆ Ja īpašnieki ir cienījamā vecumā, vai ir panākta vienošanās – kas notiks ar uzņēmumu, kas būs mantinieki u.c.

2. Uzņēmuma darbības pieredze un reputācija

- ◆ Kāda ir **sadarbības pieredze ar banku** (kreditvēsture), vai uzņēmuma vadība pilda nosacījumus, kas ietverti finansēšanas līgumos u.c.
- ◆ Kā uzņēmums pārvarēja globālo finanšu krīzi vai citus satricinājumus nozarē (tajā skaitā **problēmu risināšanas pieeja**, motivācija īstenot TAP u.c.)
- ◆ Vai uzņēmums sniedzis patiesu informāciju par situāciju uzņēmumā?
- ◆ Cik bieža vēsturiski bijusi **vadības, īpašnieku maiņa**, vai uzņēmuma pārstāvji spēj izskaidrot pieņemtos lēmumus?
- ◆ Kāda ir uzņēmuma **biznesa ētika un uzņēmuma kultūra**, korporatīvās sociālās atbildības prakse?
- ◆ Vadības un īpašnieku iesaistīšanās **koruptīvās shēmās**

3. Uzņēmuma vadības profesionalitāte

- ◆ Vai uzņēmumā ir **pieredzējusi vadība**?
- ◆ Vai ir pietiekama kompetence vadības komandai?
- ◆ Vai uzņēmumā ir «spēcīgs» finanšu vadītājs (**CFO**)?
- ◆ Kāda ir valdes un padomes locekļu pieredze? (CV, track record pārbaude)
- ◆ Vai uzņēmumu sarunu procesā ar banku pārstāv uzņēmuma vadība vai tikai konsultants?

4. Saprotama lēmumu pieņemšana

- ◆ Vai var izsekot – **kurš un kā pieņem stratēģiskus un operacionālus lēmumus?**
- ◆ Kādi ir uzņēmuma stratēģiskie mērķi (**stratēģija**), kas šos mērķus ir apstiprinājis?
- ◆ Vai uzņēmuma vadītājs vada uzņēmumu? Vai vadītājs ir «formāls», piemēram, īpašnieka dzīvesbiedrs, bet visus būtiskos lēmumus pieņem pats īpašnieks?
- ◆ Jo lielāks uzņēmums, jo pieaug nepieciešamība izveidot skaidru pārvaldības struktūru, kur ir nodalītas atbildības: **uzņēmuma operacionālā vadība (valde) un pārraudzība (padome, īpašnieki)**
- ◆ Vai uzņēmuma vadība ievēro pieņemtos lēmumus? Piemēram, vai uzņēmuma darbība atbilst stratēģijai un ikgadējam budžetam?
- ◆ Vai uzņēmums **spēj izskaidrot pieņemtos lēmumus**, konfliktu situācijas, akcionāru un vadības maiņu u.c.

5. Risku vadība uzņēmumā un attiecības ar darījumu partneriem

- ◆ **Vai uzņēmums apzinās riskus?** Piemēram, operacionālos, IT, nozares specifiskos riskus, pircēju, izejvielu, valūtas un cenu svārstību riskus, apzinās riskus regulētās nozarēs u.c.)
- ◆ **Kā uzņēmumā tiek vadīti riski** un kurš par to ir atbildīgs?
- ◆ Kā tiek īstenoti **saistīto pušu darījumi**?
- ◆ Kāda ir **ārējā auditora kvalitāte**? Vai tas atbilst uzņēmuma izmēram?
- ◆ **Lielākiem uzņēmumiem augstākas prasības:**
  - ◆ Vai ir izveidota risku vadības sistēma? Kādas ir iekšējās procedūras, lai kontrolētu riskus, debitorus?
  - ◆ Kāda ir uzņēmumā definētā risku apetīte?
  - ◆ Cik profesionāls un neatkarīgs ir iekšējais audits?
- ◆ Kā tiek veikta **darījumu partneru izvērtēšana**, kāda ir sankciju pārvaldības politika?
- ◆ Vai uzņēmums maksā **algas** būtiski zem vidējā līmeņa nozarē?

6. Caurskatāmība un sniegtās informācijas kvalitāte

- ◆ Vai ir **publiski pieejama informācija par uzņēmumu** (piemēram, mājas lapā par uzņēmuma pozicionējumu, mērķiem, īpašumu struktūru u.c.)?
- ◆ Vai ir pieejamas / pietiekamas **iekšējās atskaites** (t.sk. finanšu)? Vai ir saprotama naudas plūsma, cenu veidošanas mehānisms?
- ◆ Vai uzņēmumam ir gada pārskats (vai citi pārskati), vai tie sagatavoti savlaicīgi?
- ◆ Kāda ir **sniegtās informācijas kvalitāte**?
- ◆ Vai uzņēmums spēj nodrošināt nepieciešamo informāciju «nestandarta griezumā», piemēram, par debitoriem
- ◆ Kāda ir uzņēmuma definētā korporatīvā sociālā atbildība? Kādi ir **ilgtspējas mērķi**, kā tiek apzināta negatīvā ietekme uz vidi, sociālajiem procesiem, kā šīs negatīvās ietekmes tiek mazinātas?

**Uzņēmuma korporatīvās pārvaldības prakse
ietekmē finansēšanas nosacījumus**

Uzņēmuma korporatīvās pārvaldības prakse ietekmē finansēšanas nosacījumus

- ◆ Uzņēmuma kredītreitingu ietekmē korporatīvā pārvaldība (**vidēji 10 līdz 25%**)
- ◆ **Ietekme uz procentu likmi** uzņēmumam. Atkarībā no finansējuma summas un kredīta ilguma, procentu likme var pieaugt (līdz pat 2,5 procentu punktiem un vairāk)
- ◆ Ietekme uz izsniedzamā **finansējuma apmēru** (mazāks kredīts)
- ◆ Proporcioniāli lielāks uzņēmuma vai to **īpašnieku ieguldījums** (lielāks nodrošinājums, īpašnieku galvojums u.c.)
- ◆ Esošiem klientiem **nefinansē attīstību**, ja identificētas būtiskas problēmas uzņēmuma pārvaldībā
- ◆ Lielāks **uzraudzības režīms** (vairāk regulāro atskaišu, investīciju saskaņošana u.c.)

Secinājumi

- ◆ Bieži rodas situācijas, kad uzņēmums strauji aug, bet **korporatīvās pārvaldības modelis netiek pielāgots**, pilnveidots (tas netiek līdzī).
- ◆ Ja uzņēmums praktizē labu pārvaldību un tam ir kvalitatīva vadība, **ticamība finanšu prognozēm būtiski palielinās**.
- ◆ Ja uzņēmumā attiecības starp īpašniekiem, vadību un ieinteresētajām pusēm nav precīzi **definētas** vai ir vāja korporatīvās pārvaldības disciplīna, t.sk. risku vadība, tad bieži rodas situācijas, kad katrs “velk segu uz savu pusi”. Šādā gadījumā risks, kas saistīts ar uzņēmuma finansēšanu, pieaug.
- ◆ Ja uzņēmumu sniegtās informācijas kvalitāte ir **apšaubāma**, vai tās nav vispār, bankas un investori būs ļoti piesardzīgi attīstīt sadarbību un ieguldīt finanšu līdzekļus.

Ja redzam skandālus, krīzes un korporatīvos strīdus - ļoti bieži problēmas sakne ir tieši pārvaldības modelī

DISKUSIJAS
MODERĀTORE:

SANDA LIEPIŅA

FINANŠU NOZARES
ASOCIĀCIJAS VADĪTĀJA

AGNESE GARDA

FINANŠU NOZARES ASOCIĀCIJAS
JURIDISKĀS KOMITEJAS
LĪDZPRIEKŠSĒDĒTĀJA,
AS "SWEDBANK" JURIDISKĀS
PĀRVALDES VADĪTĀJA

ANDRIS GRAFS

BALTIJAS KORPORATĪVĀS
PĀRVALDĪBAS INSTITŪTA
VICEPREZIDENTS, VADĪTĀJS
LATVIJĀ

KĀRLIS DANĒVIČS

FINANŠU NOZARES ASOCIĀCIJAS
KREDITĒŠANAS KOMITEJAS
LĪDZPRIEKŠSĒDĒTĀJS,
AS "SEB BANKA" VALDES LOCEKLIS

KĀRLIS KRONBERGS

UZŅĒMUMU APKALPOŠANAS
DIREKCIJAS VADĪTĀJS,
AS "CITADELE BANKA"

ULDIS BIĶIS

AS "LATVIJAS FINIĒRIS" PADOMES
PRIEKŠSĒDĒTĀJS, LATVIJAS DARBA
DEVĒJU KONFEDERĀCIJAS
VICEPREZIDENTS

VALĒRIJA LIEĢE

OAKLINS M&A BALTICS PARTNĒRE,
AS "LIDO" PADOMES LOCEKLE,
SIA "SAKRET" PADOMES LOCEKLE

**FINANŠU
NOZARES
ASOCIĀCIJA**

BALTIC
— INSTITUTE —
OF CORPORATE GOVERNANCE

PALDIES!